

VELIKIM TATOVOM ODPUSČAJU

PRODAJALI SO SVOJE PRODUKTE POD NAPAČNO ZNAMKO.

Manjšina ni zadovoljna s tako nepriljubljeno napram te vrste sleparjem.

Washington, D. C. (F. P.) — Komisarji Humphrey, Van Fleet in Hunt, člani federalne komisije, so nadglasovali komisarja Sampsona in Nugenta, ko se je treba odločiti, ako se kaznujejo trdke, ki prodajajo svoje izdelke pod napačno znamko in prisilijo konzumente, da ne plačajo, kar v resnici niso plačali. To večino v komisiji tvorijo Coolidge republikanski elementi, manjšina pa sestoji iz zahodnih naprednih demokratov. Manjšina je ravnokar izdala list proti Humphrey-Coolidge ideji, da se veliki tatovi ošteje na njih častno besedo, da bodo dobri v bodočnosti. Sedaj je Thompson protestiral proti milostnemu postopanju namreki trdki, ki prodajala ponarejene sveče za svetlo. Zdj se nasprotna izjava, ki je Malinsovo "svilnato" peča, ki oglašuje zelo vabljivo v svojih magazinih. Trdka Malinsova & Co. je priznala spornost, katerega so odobrili Humphrey in njegovi tovariši, ostanejo pogojni tajni, na področju katerih se obtožnica namreki erta. Thompson in Nugent pokazujeta, da je trdka Malinsova & Co. izdelovala tekstile in svojih izdelkih v Astorju in New Yorku. N. Y., v Trentonu, Patersonu in West Hobokenu, N. J., in v Allentownu in Erieju, Pa., in prodajala pod imenom "Malinsova Silk de Lux" in pod drugimi imeni, ki so govorili, da so izdelani, v resnici so pa bili izdelani deloma iz svile, deloma iz volne in deloma iz drugih materialov. Ko je komisija izdala odločnico proti trdki v mesecu avgusta lanskega leta, je podpredsednik Rose od Malinsove komisije trdil zastopniku komisije, da se mu do meseca aprila ne sanjalo ni, da počenja kakršni krivični ali kaj drugega, kot druga obrt. Fakt postojijo komisija od leta 1917 izdala razna pravila in jih objavila v svoji obrti, s katerimi je svarišni tovarnarje pred sleparjenjem dokumentov. Vsi izgovori, ki jih je trdka navajala, da ji ni bila znana pravila komisije, so absurdni. Leto za letom se je odvijal boj proti napačnemu izdelanju tekstilov in pletenin. Javno je, da so izgovori o neznanju pravil nevtemeljeni.

AMERIŠKI ZAMORSKI DELAVSKI KONGRES

Sedanji kongres se bo ločil pred svojimi podobnih prireditelji.

Chicago, Ill. — Zamorski delavci in ne zemljišni mešetarji, advokati, duhovni, pridigarji in drugi elementi srednjega stanu bodo merodajni na ameriški zamorski konferenci, ki bo zborovala letos poleti v Chicagu. Provizoričnemu odboru za sklicanje kongresa načeljuje Lovett Fort-Whiteman, zamorski pisatelj in organizator. Pri tem delu mu pomagajo strokovno organizirani zamorski delavci. Vključeni v delo so odborniki organizacije asfaltnih delavcev, zamorskih vodovodnih monterjev, pristaniščnih delavcev, poljedelških delavcev, kuharjev in natararjev, mornarjev in zastopniki organizacij, kot je Čikaška liga zamorskih gospodinj. Fort-Whiteman pravi, da se bo prihodnji kongres ločil od prejšnjih takih zborovanj, na katerih so reševali zamorske probleme. Kajti le zamorski delavci imajo moč dvigniti zamorsko pleme socialno, politično in gospodarsko. Delavci tvorijo večino plemena in njih boji na gospodarskem polju tvorijo podlago za skupno akcijo z belopoltnimi delavci v tej deželi.

VERSKI FANATIK POŽGAL SEDEM AKROV TOBAKA

Evangelist ga je prepričal, da je tobak grešna rastlina.

Greenville, O. — Paul Appleby, mlad farmer, je v soboto požgal svoj sedem akrov obsegajoč tobakni nasad. Neki evangelist ga je uveril, da je "umazan tobak sovražnik prave vere." Ves nasad je uničen. Mnogi ljudje, ki je opazovala ogenj, je zastoj prosila farmerja, naj prodaja tobak.

NEMŠKO SODIŠČE OPROSTILO EKSKRIPCINA VOJNIH ZLOČINOV.

Berlin, 20. apr. — Nemško vrhovno sodišče v Leipzigu je 18. t. m. oprostilo bivšega kronprinca Viljema Friderika krivde raznih zločinov, izvršenih tekom vojne, katerih je bil obtožen po zaveznikih. Obtožen je bil tatvino dragocenega namiznega posodja v okupiranem delu Francije, eksekucije civilistov in drugih zločinov. Sodišče je prigljal, da je kronprinc odredil razne rekvizicije, toda po mednarodnem pravu to ni zločin.

STATISTIKA ZAMORCEV UMREJE

St. Louis, Mo. — Statistika kaže, da zamorcev umrje vsak dan toliko na jetiki kot belopoltnikov.

PROGLAD DNEVNIH DELOV

Amerika. V pekovski industriji prihaja hud boj.

Zamorski delavski kongres v Chicagu. Velikim tatovom je odpuščen zločin. Cene živlom zopet poskočile pet odstotkov.

Po svetu. Strahovit beli teror je zadiljal v Bolgariji.

Jugoslavija morda intervenira na Bolgarskem.

Herriot je kandidat za zborničnega predsednika.

Sovjetska Rusija je odklonila sodelovanje z ligo narodov.

Izpor delavcev na Danskem traja že mesec dni.

V PEKOVSKI OBRATI SE BLIŽA HUD BOJ

PRVEGA MAJA POTEČE POGODBA V ŽIDOVSKIH PEKARNAH V NEW YORKU.

Zidovski pekovski gospodarji že groze!

New York, N. Y. — Organizirani židovski pekovski pomočniki v New Yorku in drugih mestih so pred hudo bitko, ki mogoče prične prvega maja, ko poteče pogodba med organizacijo pekovskih delavcev in pekovski gospodarji. Gospodarji, organizirani v National Jewish Bakers Association, so se grozili na svoji konvenciji, da prično z ofenzivo. Da bodo vodili boj uspešnejše in da bodo lojše dobivali moko in drug material po ugodnejših cenah, so tudi spremenili ime svoje organizacije v Speciality Bakery Owners of America. Ako pojdejo pod tem imenom v boj proti delavcem, ne bo širša ameriška javnost vedela, da se boj tiče le židovskih gospodarjev in delavcev. Na ta način upajo židovski gospodarji dobiti simpatije javnosti.

Na konvenciji so se gospodarji pritoževali, da organizacija delavcev preveč strogo pazi nato, da se točke v pogodbi natančno izpolnjujejo. Dalje jim ni več, da organizacija podpisuje pogodbo z vsakim gospodarjem posebej. Gospodarji žele, da delavska organizacija podpisuje pogodbo z organizacijo gospodarjev. Ako se to zgodi, lahko vsak gospodar navidezno zapusti organizacijo in prelomi pogodbo. Unija je na njih priporočilo odgovorila, da je potrebno, da delavska organizacija podpisuje pogodbo z vsakim gospodarjem posebej, da ne morejo posamezniki ruvati proti delavski organizaciji.

IZPOR DELAVCOV NA DANKEM SE NADALJUJE

Največji konflikt te vrste v zgodovini Danske.

Kopenhagen, 20. apr. — Mesec dni že traja izpor delavcev na Danskem. Zastopniki delavcev so večer odklonili pogoje delodajalcev za končanje izpore. Vojna med delavci in kapitalisti na Danskem — največja te vrste v zgodovini danske dežele — se bo torej nadaljevala. Trgovsko življenje na Danskem je že paralizirano. Transportacija na suhem in morju bo najbrž prenehala.

AMERIŠKI IDEALOV NI DOBRO IZVAJATI V PRAKSI.

Cleveland, O. (F. P.) — Ako veliko govoričite o tiskovni svobodi dne 4. julija, tedaj ste dober patrijot. Ampak če objavite resnico o nekaterih javnih uradnikih — imena, dejstva in vose — tedaj ste pa javna nevarnost. Na ta način je pričel Carl Magee, urednik v Novi Mehiki, ko je razgaljal Albert B. Falla in njegovo stolarsko črno torbico, z bojem proti korupciji v Novi Mehiki. Politični krožek, ki se poslužuje ondotnih sodnikov, ga je vrgel v ječo zaradi žaljeva sodišča in ga je skušal uničiti na ta način, da je pritiskal na banko, da mu odpove menico na njegov list.

Sovjetska Rusija je tožitelj v Ameriki

Zahtevala bo odškodnino za med vojno zaplenjene ladje.

Washington, D. C. — Vprašanje, da li ima sovjetska vlada pravico tožiti pred ameriškim sodiščem, bo rešeno kmalu. Predstavniki sovjetske vlade so se obrnili na sodišče v Washingtonu za odškodnino v zadevi ruskih ladij, ki so bile zasežene med vojno. Ameriška vlada je med vojno zaplenila večje število tujih parnikov, med katerimi je bilo več ruskih. Vlado plovni odbor je po vojni določil odškodnino v gotovini za zasežene ladje, toda za ruske ladje ni določil ničesar iz razloga, ker sovjetska vlada ni priznala in ker ameriška vlada smatra, da v Rusiji ni nikogar, ki bi prejel plačilo. Sovjetska vlada zdaj zahteva plačilo.

Vanderveelde ni uspel s sestavo belgijske vlade.

Bruselj, 20. apr. — Emile Vanderveelde, vodja belgijske socialistične stranke, je vrnil kralju mandat za sestavo nove vlade. Vanderveelde ni mogel pridobiti flamskih katoličanov za svoj kabinet. Mogoče se organizira socialistično-katoliška koalicijska vlada.

Živila so se podražila pol odstotkov

Delavski department javlja, da se je podražilo 25 živežnih predmetov v teku enega leta.

Washington, D. C. — Department za delo poroča, da so cene živlom poskočile povprečno pet odstotkov v letu od 15. marca 1924, do 15. marca 1925. Petindvajset živežnih predmetov je na listi podražanih živil. Najbolj se je podražila svinjina (pork chops). V mesecu od 15. februarja do 15. marca t. l. so šle cene nekoliko dol. Najbolj je padla cena jajec. Krompir se je scenil za štiri odstotke.

Herriot nasledil Painlevo v zbornici

Prevzel je kandidaturu za predsednika zbornice. Reakcionarji pripravljajo napad na vlado.

Pariz, 20. apr. — Herriot in Painlevo sta zamenjala službi. Bivši premijer je na prošnjo voditeljev levčarskega bloka sprejel kandidaturu za predsednika zbornice. Dosedanji predsednik je bil Painlevo.

Nova vlada je danes dogotovila deklaracijo, katero poda jutri pred nižjo zbornico. Reakcionarji voditelji v senatu se pripravljajo za napak na Painlevo. Poincare in Millerand bosta vodila napad. Vse pa kaže, da nacionalisti ne morejo raspihati splošnega sovražnega sentimenta proti Caillauxu, novemu finančnemu ministru. Večerj popoldne so nacionalisti skušali preprečiti demonstracijo pred stavbom Zmaga proti povratku "izdajalca" Caillauxa, toda bivši vojak so demonstrante razgnali.

IZPOR DELAVCOV NA DANKEM SE NADALJUJE

Največji konflikt te vrste v zgodovini Danske.

Kopenhagen, 20. apr. — Mesec dni že traja izpor delavcev na Danskem. Zastopniki delavcev so večer odklonili pogoje delodajalcev za končanje izpore. Vojna med delavci in kapitalisti na Danskem — največja te vrste v zgodovini danske dežele — se bo torej nadaljevala. Trgovsko življenje na Danskem je že paralizirano. Transportacija na suhem in morju bo najbrž prenehala.

AMERIŠKI IDEALOV NI DOBRO IZVAJATI V PRAKSI.

Cleveland, O. (F. P.) — Ako veliko govoričite o tiskovni svobodi dne 4. julija, tedaj ste dober patrijot. Ampak če objavite resnico o nekaterih javnih uradnikih — imena, dejstva in vose — tedaj ste pa javna nevarnost. Na ta način je pričel Carl Magee, urednik v Novi Mehiki, ko je razgaljal Albert B. Falla in njegovo stolarsko črno torbico, z bojem proti korupciji v Novi Mehiki. Politični krožek, ki se poslužuje ondotnih sodnikov, ga je vrgel v ječo zaradi žaljeva sodišča in ga je skušal uničiti na ta način, da je pritiskal na banko, da mu odpove menico na njegov list.

SOCIALISTIČNI GLASOVI V ST. LOUISU.

St. Louis, Mo. — Pri občinskih volitvah so prejeli socialisti pet tisoč glasov.

Chicago in okolica. V aredu nestalno. Južen veter. Soince izide ob 5:03, zalde ob 6:39.

STRAHOVIT BELI TEROR DIVJA NA BOLGARSKEM

Diktator Cankov je odredil splošen masakr komunistov in agrarcev. Čez 500 ustreljenih prva dva dni. Kmetje zapuščajo vase in se oborožujejo v hribih za odpor. Jugoslavija je proti temu, da bi Bolgarija povečala armado; ako ne more Cankov udušiti revolucije z 10,000 možmi, bo Pašič interveniral. Bolgarska vlada dolži Zinovjeva, da je odredil revolucijo. Krivci eksplozije v cerkvi so baje prijeli.

Sofija, Bolgarska, 20. apr. — Kralj Boris je večerj podpisal naredbo Cankove vlade, katere določa, da se suspendirajo vsa navadna sodišča in zamenjajo z vojnimi sodišči, pred katerimi se imajo vrniti obravnave proti vsem aretiranim revolucionarjem. Večje število komunistov in agrarcev je že bilo obsojenih na smrt in takoj eksekutiranih.

Teror, ki nima para. Belgrad, Jugoslavija, 20. apr. — Privatna poročila z bolgarske meje se glase, da v Bolgariji teče kri potokoma. Teror, katerega je začela Cankova vlada, da maščuje destruktivno katedralo sv. Kralja, v kateri je zadnji torek bomba ubila par sto ljudi, presega že vse meje. Oficijelno masakriranje aretiranih revolucionarjev je v polnem zamahu predvsem v Sofiji. Kakor izgleda, bo Cankov masakriral dva do tritisoč komunistov in Stambuljakijskih kmetov. Vojna sodišča meljejo smrtne obsodbe kakor za stavo in do danes ajutra je že bilo 500 ustreljenih.

General Carov vodi teror v Sofiji. Njegova okrutnost je tako strašna, da celo njegovi ljudje, ki niso komunisti, se ustrašajo; mnogi vojaki so rebelirali in se pridružili revolucionarjem. Sofija je danes mrtvo mesto. Ulice so prazne; ker se nihče ne upa iz hiše. Vse trgovine počivajo. Po ulicah je videti le vojaške straže, ki zdajpazdaj vodijo nove jetnike — nove žrtve na moriše. Močan kordon vojaštva straži kralja v njegovi palači. Zunaj na deželi so v teku krvavi boji med vladnimi posadkami in rebelnimi delavci in kmeti. Kmetje trumoma zapuščajo vase beže v hribe, kjer se zbirajo okrog voditeljev in organizirajo v oborožene čete. Trinajst generalov je bilo ubitih. Sofija, Bolgarska, 20. apr. — Večerj je bil pogreb žrtv bombe v cerkvi sv. Kralja. Stejlo mrtvih je naraslo na 200 in ranjencev na tisoč. Med mrtvimi je trinajst generalov, trije poslanci sobranja, osem polkovnikov in osem visokih civilnih uradnikov. Med mrtvih je tudi 19 žensk in sedem otrok. Pred vzhodom v cerkev je policija našla napis sledeče vsebine: "Utonete v krvi kakor ste nas potapljali v krvi".

FRANCOZINJE ZAHTEVAJO PO DVA MOŽA.

V Parizu se je ustanovila organizacija, katere namen je izvajati "spolno svobodo za žene".

Pariz, 20. apr. — Ženska organizacija z imenom "Zveza za spolno svobodo žene" je najnovejši pojav ženskega gibanja v Franciji. Lea Bergson, predsednica omenjene organizacije, je izjavila večerj, da je prišel čas, ko sme žena zahtevati, da ji postava dovolji imeti toliko soprogov kolikor jih hoče imeti.

BALDWIN IZVOLJEN PREDSEDNIKOM CIVIČNEGA KLUBA.

New York, N. Y. — Roger N. Baldwin, ki ga je sodnik Delaney obsodil na šest mesecev zapora v Patersonu, N. J., je bil soglasno nominiran za predsednika newyorškega civičnega kluba. To je organizacija, ki šteje svojim članom na tisoče moških in ženskih liberalnega in radikalnega mišljenja. Izjava kluba prvi, da si je Baldwin stekel tako velike zasluge v boju za svobodo govora in zborovanja, da zasluži, da postane njegov predsednik.

Hindenburg pravi, da je za mir.

Berlin, 20. apr. — Bivši maršal Hindenburg, ki je kandidat za predsednika nemške republike, je večerj sprejel tujezemske poročevalce v svoji vili v Hannoverju. Rekel jim je, naj poročajo svojim listom, da on ni militarist in da ne želi nič drugega kakor časten mir za Nemčijo. Dalje je rekel, da Nemčija ni bila kriva svetovne vojne.

Krivci eksplozije prijeli.

Pariz, 20. apr. — "Matin" je objavil brzojavko iz Sofije, da je neki Peter Zagorski, sluga v katedrali sv. Kralja, izpovedal, da je pomagal položiti bombo, katerega je ubil.

General Carov vodi teror v Sofiji.

Njegova okrutnost je tako strašna, da celo njegovi ljudje, ki niso komunisti, se ustrašajo; mnogi vojaki so rebelirali in se pridružili revolucionarjem. Sofija je danes mrtvo mesto. Ulice so prazne; ker se nihče ne upa iz hiše. Vse trgovine počivajo. Po ulicah je videti le vojaške straže, ki zdajpazdaj vodijo nove jetnike — nove žrtve na moriše. Močan kordon vojaštva straži kralja v njegovi palači. Zunaj na deželi so v teku krvavi boji med vladnimi posadkami in rebelnimi delavci in kmeti. Kmetje trumoma zapuščajo vase beže v hribe, kjer se zbirajo okrog voditeljev in organizirajo v oborožene čete. Trinajst generalov je bilo ubitih. Sofija, Bolgarska, 20. apr. — Večerj je bil pogreb žrtv bombe v cerkvi sv. Kralja. Stejlo mrtvih je naraslo na 200 in ranjencev na tisoč. Med mrtvimi je trinajst generalov, trije poslanci sobranja, osem polkovnikov in osem visokih civilnih uradnikov. Med mrtvih je tudi 19 žensk in sedem otrok. Pred vzhodom v cerkev je policija našla napis sledeče vsebine: "Utonete v krvi kakor ste nas potapljali v krvi".

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.
 Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cileiro \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.
 Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
 2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
 Organ of the Slovenic National Benefit Society.
 Owned by the Slovenic National Benefit Society.
 Advertising rates on agreement.
 Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.
 "MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"
 UNION LABEL APPLIED FOR
 Datum v oglepaju n. pr. (April 30-1925) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

REVOLUCIJA NA BOLGARSKEM.

Bolgarski hajduki v pozlačenih frakih more bolgarske kmete.

Odkar so hajduki v pozlačenih frakih s silo vrgli kmečko vlado v Bolgariji, pohabili volilno pravico, odpravili svobodo govora, tiska in zborovanja, ni miru v Bolgariji. Na brezštevilne morije, ki so jih povzročili in izvršili bolgarski hajduki v pozlačenih frakih, so revolucionarni kmetje odgovorili z bombo v katedrali sv. Kralja, ko je bila zbrana skupaj večja skupina teh hajdukov, da prisostvuje mrliški slaynosti enega izmed svojih. Zaradi tega čina so pričeli hajduki v pozlačenih frakih moriti kar ne debelo ne glede, kdo je kriv in kdo nekriv. Prestrašeni kmetje beže na vse kraje, kajti zavedajo se, da je vsakdo umorjen, kdor pride v roke oboroženim hlapcem hajdukov v pozlačenih frakih. Večina kmetov beži proti Jugoslaviji in v hribe.

Kaj se godi pravzaprav v Bolgariji? Ali je ameriška javnost pravilno poučena o dogodkih v Bolgariji?

Hajduki v pozlačenih frakih, ki zdaj tvorijo vlado v Bolgariji, so uvedli strogo cenzuro, v tujemstvu pa pošiljajo falsificirane telegrame. Zunanjemu svetu žele prikazati, da hočejo komunisti uvesti sovjetsko vlado. V tej trditvi je toliko laži, kolikor je v nji besed. V Bolgariji ni komunistične revolucije. Kmetje se tam bojujejo za razdelitev ogromnih bojarskih posestev, za enako, direktno in tajno volilno pravico, svobodo govora in tiska, svobodo zborovanja in združevanja. Bojujejo se torej proti diktaturi hajdukov v pozlačenih frakih ki so s silo strmoglavili ustavno kmečko vlado, kateri je načeloval Stambuliskij. Njih zahteve so take, kakršne so bile ameriških farmerjev in rodokelcev, ko je pred sto petdeset leti jezdil Paul Revere iz Charlestowna v Lexington, da posvari ameriško ljudstvo pred oboroženimi najemniki angleškega kralja Jurija III.

Ravno ti vladni hajduki, ki širijo zdaj grozo in tretje v Bolgariji, so pognali bolgarsko ljudstvo v vojno na strani centralnih evropskih sil, da se ohrani napol fevdalni absolutizem, dasiravno je bilo to ljudstvo proti vojni.

Brzobjavka iz Belgrada poroča, da zapoveduje soldateski v Zofiji general Zarof, izredno brutalen človek, ki najde največjo zadovoljnost in dopadajenje v morjenju nedolžnih ljudi. Njegova sirovost je tako brezmerna, da se je celo veliko vojakov uprlo in potegnilo s kmeti. Odsev te brutalnosti je bilo čitati na vratih katedrale. Pritišljen je bil na njih letak z besedami: "Vtopljeni bodete v krvi, kakor nas vi potapljate v krvi." Kmetje beže v hribe, kjer se združujejo v čete. Drugi beže v Jugoslavijo, ki se boje krvolokov v pozlačenih frakih.

Ta vest iz Belgrada precej jasno pojasnjuje položaj v Bolgariji.

Na čelu teh vladnih hajdukov je seveda kralj nemškega rodu. Med enega glavnih ciljev vladnih hajdukov in ljudskih mesarjev spada tudi preprečitev združitve z Jugoslavijo, kajti vladni hajduki občutijo, da bo konec fevdalnemu sistemu, ko se izvrši ta združitve, ker jim bo odvzeto glavno orožje—umetno sejanje nacionalističnega sovraštva proti drugim Jugoslovanom, za katerega so ustvarili podlago nemški zgodovinarji, češ, da so Bolgari poslovanjeni Huni in Finci, dasiravno zgodovina pove jasno, da je tista četa, ki je vpadla med Slovane, bila tako majhna, da se je takoj porazgubila med njimi in je sprejela jezik, šege in navade tam naseljenih Slovanov. V današnjem bolgarskem jeziku ni najti sledi o finskem ali ugrianskem jeziku, pač pa je jezik jugoslovanski, katerega korenike so precej podobne slovenskemu in drugim jugoslovanskim jezikom.

V interesu vladnih bolgarskih hajdukov je seveda, da se jugoslovanski narodi sovražijo med sabo, kajti če ti narodi žive v sovraštvu, se lahko hajduki v pozlačenih frakih obdrže v sedlu, lahko izmoghavajo bolgarsko ljudstvo in sadove njegovega dela pripravljajo potratno v Parizu, Zofiji in raznih letoviščih, v katerih se shajajo bogati postopači vsakega sveta.

Ameriško ljudstvo večinoma ni podučeno o pravih razmerah v Bolgariji. Celotno uredništvo velikih ameriških dnevnikov vedo zelo malo o razmerah v Bolgariji in na Rumunskem, kjer vlada ravnotaka kasta kot v Bolgariji. Zato dnevnik prinašajo vesti take, kakršne prejmejo iz Bolgarije in Rumunije, ki so pobarvane v interesu vladajoče klike. Zato je dolžnost jugoslovanskih delavcev, da pojasnijo Američanom položaj v Bolgariji in na Rumunskem, kjerkoli se snidejo skupaj z Američani in ako se pogovor zasuče na razmere na Balkanu.

SLIKE IZ NASELJIN

West Frankfort, Ill. Se vedno se nahajam v bolnišnici, pobita od tornada. Naj nekoliko opišem, kako nam gre. Da ni dobro, si vsakdo lahko misli, ker kolikor nas rane ne bolijo, imamo še druge bolezni in žalostne spomine. Izgubili smo edinega otroka, domove in vse, kar smo s težkim delom pridobili. Usoda, ki nas je zadelo, je skoraj neverjetna, ampak žal resnična. Pomoč, ki je bila obetana, se bo kmalu izgubila še s papirja. Pred dnevi je bila tu oseba, ki se je izjavila, da se bo pomoč dobila, ali prišla se bo bržkone drugih, ne pa siročakov.

Zdravje se nam obrača na bolje. Od Slovencev se nahajamo še v bolnišnici moj mož in jaz, Terezija Mlekuš; Anton Lekše in njegova soproga sta zapustila, ker se jima je zdravje izboljšalo, nista pa še popolnoma zdrava. Ne ve se, kdaj bomo ozdravili mi, le upanje imamo, da se nam obrača na bolje.

Koliko zla nam je prinesel nesrečni tornado, je kar žalostno slišati. Malenčki kar upijejo vsi pobiti. Koliko jih je brez staršev, koliko staršev brez otrok!

Zahvalim se vsem, ki so nas obiskali v bolnišnici in se pripravljajo naprej, ker se ne moremo ven. Kako bo potem tudi ne vem, saj nimamo kam domov.

JAVNA GOVORNICA

(Glasovi članov S. N. P. J. in štataljev Prosveta.)

Morgan, Pa. — V mojem dopisu št. 308 sem apeliral, da bi se poravnale malenkostne osebne zadeve. Oglasil se je na moj dopis v št. 8 Stefan Vozel. Da nisem prej odgovoril, me je zadržala bolezen in smrt v družini.

V dopisu nisem imenoval nikogar po imenu, sam je prišel na dan, kdor se je čutil prizadetega.

Tudi on je bil član doma, plačeval mesečnino, najprvo po 10c na mesec in potem 25c. Pohvalil se je že mnogokrat v javnosti ter to prišteval za stanarino dr. št. 295. Ker se mu ni posrečilo to, kar je v svojem dopisu očital drugim, je prenehal biti član ter nasprotuje slovenskemu domu. Posluževal se vsakovrstnih trditvev ter naglašal, da se samostojno društvo in slov. dom skrivata za čarter dr. št. 295 S. N. P. J. Deloval je na vse načine, da se mu je posrečilo preseliti dr. št. 295 iz slov. doma v nemško dvorano; misleč, da mu bo bolj prilika zapreti vrata.

Brat Vozel je omenil v svojem dopisu, da je bil napovedan pogin dr. št. 295. S tem hoče dokazati javnosti, da sem jaz ali drugi člani samostojnega društva ali člani slovenskega doma nasprotni dr. št. 295. To pa ni resnica. Vedeti bi moral, da me poznajo v tukajšnji okolici, da sem vedno še bil in bom najprvo za korist društva in članstvo S. N. P. J. Znano mi je tudi, da to upoštevajo vsi člani slovenskega doma in da nima nihče nasprotstva proti dr. št. 295 S. N. P. J., ampak proti njegovi taktiki.

Dopisovalec je omenil, da ne vidi nobenega razdora pri dr. št. 295, čeprav je največ njegovega dela. Zakaj je vendar zadeva pri glasnem odboru? Zakaj je stópljo že toliko članov k društvu št. 172? Zakaj dobri člani od dr. št. 295 S. N. P. J. prosijo odbor društva št. 6, da bi pomagal, da dobijo prestopne liste k dr. št. 172? Zakaj se toliko članov izrazi, ako ne dobijo prestopnega lista od dr. št. 295, da rajši pustijo organizacijo?

Dopisniku se ne vidi prijetno, ker je zanimanje po naselbinah od naprednega elementa, zato naj bi br. Vozel vzel v poštev, da so se še vsi napadi napram dvorani društva "Bratstvo" št. 6 izjalovili in tako je tudi nepotrebno vsako nepravilno delovanje napram domu v Bridgevillu, Pa.

Dom je last vseh članov samostojnega društva, in vsakemu je prilika biti lastnik doma. Dom je na razpolago vsem društvom in Jugoslovanom, v tukajšnji okolici za izobrazbo in zabavo. Ako pa se imenovani in še kdo drugi ne strinjajo, naj drže roke proč in podpirajo domove, v katerih se še širi tema.

Če članstvo št. 295 S. N. P. J. misli na gradnjo svoje dvorane, nimam nič proti. Zato je potrebno, da vlada zastopnost med članstvom, ker le v slogi je lahko doseči pravi cilj.

Omeniti moram, da društvo "Bratstvo" št. 6 S. N. P. J. ter slovenska godba iz Sygana imata veliko prireditve dne 30. ma-

Ziegler, Ill. — Tudi tu je mnogo brezposelnih. To leto nam zapro en premogovnik, drugo leto drugega. Sploh je po južnem Illinoisu toliko zaprtih premogovnikov, da je čudno; česar so krivi neorganizirani premogarji, ki kopijejo premog manj kot za polovično ceno, mnogo pa tudi naše glavno vodstvo, ki ne skrbi nič, da se ti premogarji organizirajo. Mnogo jih je odšlo za delom proti Chicago in Milwaukeeju, toda mnogi so že tudi prišli nazaj, češ, da ni mogoče dobiti dela. Mnogi gredo na farme, kar mislim, da je krivo, ker je toliko oglasov v svrhu priselitve na farme. To ne ugaja dopisnici Mary Nagode iz Meadow Landsa, Pa. iz njenega dopisa moram spoznati, da bi ona najraje videla, da bi vsak ženin moral poslati "ticket" za navesto v stari kraj. Po njenem mišljenju bi morale farmarske vdove ostati samice celo življenje. Radoveden sem če bi dotična dopisnica bila farmarica in vdova, ali bi se tudi tako hudovala nad ženinom, ki oglašajo, da bi se radi priženili na farme. Oglas je vsak plačan in glede ženitve je vse prostovoljno za medsebojni spozrazum. To pa mislim, da nikomur nič mar.

Obilo naročnikov Prosveti želj — Tony Roaman.

Collinwood, Ohio. — Collinwoodčani, člani in prijatelji dr. "V boj", ne pozabite, da bodo članice dr. "V boj" št. 53 S. N. P. J. priredile v nedeljo zvečer, dne 26. aprila v Jos. Kuničevih dvoranah, 15612 Waterloo Rd., plesno veselico. Kjerkoli je treba pomoči, najsiho za narod — ali v pomoč dalavca, je društvo

ZARKOMET

Velika je naša moč in oblast — mi pa ne vemo tega!

Socialisti smo pa res veliki tepci! Čujta, kaj smo vse naredili in kaj smo zamudili!

Naš narod je že okusil socializem v teoriji in praksi! To pomeni, če sploh kaj pomeni, da je naš slovenski narod že imel socialistični družabni red! To je bilo naše delo — daai vemo to šele zdaj.

Socialisti smo kraljevali zadnjih dvajset let med našim ljudstvom v Ameriki. Razumite prav: kraljevali! To se pravi, da smo vladali, kajti kdor kraljuje, vendar vlada. Kdaj smo kraljevali, ne vemo, niti ne vemo, kdaj smo izgubili vlado, ker kdor je kraljeval zadnjih dvajset let, vsekakor ne kraljuje več v 21. letu. In v tem času, ko smo mi kraljevali, smo pustili nasprotnikom vso svobodo, da so nas prav po barbarško napadali in bliatili. Ali nismo velikodušni?

V tem času, ko smo kraljevali, smo objubilij našemu ljudstvu nebesa na zemlji, toda nebes še ni! Imeli smo moč — mi, peščica — da ustvarimo nebesa v Ameriki, pa nismo izrabili naše moči. Ali ni to grdo od nas?

Se nekaj smo zagrešili. Uhičili smo družinsko srečo naših ljudi! Kako pa ne, če smo uveljavili socializem po vsej Ameriki — in socializem, Bog nam pomagaj, je vendar svobodna ljubezen! Mi smo krivi, da se je katoliški mož Sweitzer poročil z dvema ženama in danes nima nobene. Mi smo krivi vseh polomov v pobožnih družinah, ki se uče socializma v cerkvi! Kako ne, če pa so bile cerkve pod našo oblastjo, ko smo kraljevali?

In to našo oblast, to naše kraljestvo smo kar tako zapravili, da niti ne vemo kdaj. Ali nismo tepci?

Kako pa smo šele zdaj izvedeli? Kutarski list nam je povedal! Oh, pepela na glavo in debelo svečo — ne samo svečo — Kazimirju, ker smo bili taki tepci!

Solnce, planeti in ljudje.

Čenjeni K. T. B.! Naši dopisovalci so različni kakor so svetovi.

Prvi pravi: Zemlja in solnce sta mož in žena.

Drugi: Solnce je planet kot zemlja.

Tretji: Zemlja je hčerka solnca.

Nekega večera smo sedeli posteljah in klopeh v boardinohou, držali vsak svojo steklenico piva in se pogovarjali. P. družil se nam je tudi neki A. glež ali kdor je že bil. Govoril je angleško. Napenjali smo vs svojo angleščino, da mu naredimo družščino. Oglasil se je T. ne K. in rad bi bil vprašal Angliški. Ker ni znal drugače, ga dregnil v rebra in dejal: "Sej, no meeeeee?" Anglež ga jezen gleda in odvrne: "Beeeee!" Mi v smeh. Da ga potolažimo, razložimo, da ga Tone ni hotel žaliti, temveč bi bil rad vedeti, kako se pravi koza angleški. Premogar iz Wyominga.

Dogodek št. 48.

Nekega večera smo sedeli posteljah in klopeh v boardinohou, držali vsak svojo steklenico piva in se pogovarjali. P. družil se nam je tudi neki A. glež ali kdor je že bil. Govoril je angleško. Napenjali smo vs svojo angleščino, da mu naredimo družščino. Oglasil se je T. ne K. in rad bi bil vprašal Angliški. Ker ni znal drugače, ga dregnil v rebra in dejal: "Sej, no meeeeee?" Anglež ga jezen gleda in odvrne: "Beeeee!" Mi v smeh. Da ga potolažimo, razložimo, da ga Tone ni hotel žaliti, temveč bi bil rad vedeti, kako se pravi koza angleški. Premogar iz Wyominga.

Dogodek št. 49.

V Skofiji loki sem leta 1907 pravil svojo zadnjo spoved v pucinski cerkvi. Bilo je tako Gospodar me je zapodil v cerkveko, da vsak kristjan mora k spovedi o veliki noči. Doh Stopim k spovednici, v kateri sedel mlad in vročekrvnen kapu narček. Izpraševal me je natko o dekletih. To mu je mer najbolj uga jalo. Povedal sem da sem večkrat spremlil mojo salko domov. Bil je hud in ni dal odveze. Ker pa nisem hotel domov brez odveze, sem stopil drugi kot, kjer je spovedo star kapucinar. Povedal sem vse kakor prvemu. Ko sem rkladal o dekletih, je dejal, da ni nič, rajši naj povem, če s storil kaj slabšega. Rekel se da nisem nikogar ubil, niti k del nisem. Dobro, je rekel in dal odvezo. Moja kosmata d je bila spet čista. Drugo sem spremenil delo in mišljen Nisem več dal nobenemu st moje duše, ko sem takrat s znal, da vsak drugače striže. F. Erzen, neizpovedan grešnik Pittsburgha.

K. T. B.

ja. Sklenjeno, da se udeleži vsak član dr. "Bratstvo" št. 6, in zjutraj z godbo načelu korakamo na narodno pokopališče. Pred petnajstimi leti je bilo tukaj nekaj mečuvenega, ako se je kdo pustil pokopati civilno na narodnem pokopališču, ampak sedaj že mnogo članov in članic od dr. št. 6 počiva tamkaj. Civilni pogreb je nekaj navadnega.

Popolne bo domača zabava in sledili bodo govorniki v prid S. N. P. J. in korist socialistične stranke. Vsa društva v tukajšnji okolici bodo vabljeni, in pravilni spored pride pozneje. — John Kvartich.

Vesti iz Jugoslavije

Narodna enciklopedija Srbov, Hrvatov in Slovencev. Te dni izide v Zagrebu prvi zvezek "Narodna enciklopedija SHS", ki je za celokupni jugoslovanski narod novost, kakršne dosedaj nobeden od vseh treh jugoslovanskih plemen še ni poznal. "Narodna enciklopedija" bo naš prvi popolni leksikon, v katerem bodo zabeležene vse znamenitosti, kulturne, gospodarske, dobrodelne, politične in druge ustanove naše države, dalje ostale zanimivosti posameznih krajev države SHS itd. "Narodna enciklopedija" bo izhajala skozi 22 mesecev. Avtorji tega dela so univ. profesorji, strokovnjaki itd.

Obnavna proti Radiću se prične kakor poročajo zagrebški listi, početkom meseca maja. Preiskovalni sodnik dr. Koerbler bo v kratkem dovršil preiskavo, nakar se bo ugotovljeno gradivo izročilo državnemu pravdnistvu, da sestavi obtožnico.

Vpeljava novega vlaka na progi Trebnje-St. Janž na Dolenjaskem. Pričenši od 5. aprila dalje vozi na progi Trebnje-St. Janž na Dol. dnevno redno nov nadaljni vlak za prevoz potnikov. Odhod iz St. Janža ob 10:53, prihod v Trebnje ob 11:55. (zveza na opoldanski potniški vlak proti Ljubljani). Ferratek iz Trebnje-

ga ob 12:20, prihod v St. J. ob 13:30.

Nalezljive bolezni v ljubljanski oblasti. Po statistiki o nalezljivih boleznih v ljubljanski lasti za leto 1924 je bilo lan ljubljanski oblasti 306 sluča trebušnega legarja; nadalje: slučajeve škriatice, 214 griže, dušiljivega kašlja, 161 difter 126 ošpic in 44 slučajeve mal je. Trebušni legar stoji to najvišje. Za mariborsko obl podatki še niso znani.

Nagla smrt. V Slovenski u v Zagrebu se je blizu kurilni državne železnice nagloma zg dil neznan možiki, ki je km nato na ulici umrl. Policija je gotovila, da je neznanec sam elektrotehnik Fran Pečnik, dom Slovenec, star 39 let. Za la ga je kap.

Samomor Slovenke v Zemuni. V Zemuni je izvršila služkin Karolina Flis, rodom iz Slove je, samomor. V ulici Kralja tra št. 24 je iz tretjega nad stropja skočila na dvorišče e se težko poškodovala. Umrla kmalu nato. V smrt jo je gn nesrečna ljubezen.

Umrl v Ljubljani. Ivan W jak, pečar, 68 let. — Fran Mar, pekov sin, hiralec, 16 let. — Fran Bregant, finanč. račski svetnik in posestnik, 48 let. — Alojz Rupnik, redovnik, let. — Vitomir Salberger, u teljev sin, 6 let in pol. — Bor mir Martinuš, zidarjev sin, mesecev. — Stefan Lah, pose nik, 27 let. — Josipina Podgšek, dninarjeva hčl, 3 leta. Jakob Oblak, kočar, 78 let. Janex Medved, dninar, 38 let. Marija Gregori, zasebnica, let. — Fani Setina, vdova drž nega pravdnika, 75 let.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Farmarica. — Se nikdar smo mogli pridobiti dopisa "kot mogoče." Zato smo tudi va ga pridobili tadej, ko je bilo roče. — Pozdravi!

RAZNE VESTI

KANE ZA TUJEZEMSKA DELAVCE SE MNOZE.

edno več ovir je za podelitev državljanstva.

Washington, D. C. — Sikane, govorniki tujezemcem dobavo državljanstvih papirjev se vedno množe. Federalna vladna komisija se pod sedanjim režimom delavskega tajništva vedno bolj razvija v sistem.

Raymond F. Christ, naravnalni komisar, je izdal okroglo pismo, 106 dne 14. februarja, kateri podučuje naturalizacijske agente, da nastopijo proti delavci državljanstvih papirjev, katerih družine ne prebivajo v tej deželi.

Christ izjavlja, da je bilo to pismo izdano na podlagi izjave, ki jo je izdal delavski podpredsednik Henning dne 31. januarja, v kateri pravi: "Tujezemski delavci, kateri družine ne prebivajo v tej deželi, nikdar živijo v Združenih državah ne glede na to, koliko jih bival tukaj. On se ne more naturalizirati, ker ni ugodil zakonu, da mora tukaj bivati let. To je ljudska postava raznih držav in ljudska postava vsega sveta, zdrava doktrina in dostojna filozofija, da nek prebiva tam, kjer ima in želi svojo družino."

Christ je poročeval Federalizacijskega tiska vprašal, da ga pušča Henning, da izve, kje je prišlo to postavilo, je Henning odgovoril, da ga ne mara videti predmeta. Končno je poročeval govoril z mr. Cookom, najznatim tajnikom delavskega tiska Davisa. Cook je izjavil, da je večina sodišč v tej deželi odzila, da tujezemec ne more prebivati tukaj, dokler ne tu svoje družine ne glede na to, koliko let je porabil za zbiranje svoje farme, za gradnjo hiše in če je položil svoj prislužen denar svoji družini za njeno vzdrževanje in da ni potrebne vsake listke za potovanje v Ameriko.

"Mi hočemo, da so družine tujezemcev," je rekel Cook. "Mi namarajo tujezemca, ki pride in postane državljan, potem pa šle po svojo ženo, ki je tujezemčanka, ako ne pride sem brez lastnega štivilu."

Čezme se, da je ta igra združena z Davisem in njegovim nametom, da se ustvari sistem inženirske špijonaže, poznan pod imenom "registracija tujezemcev", ki ga je predložil in pripredložil kongresu vsako leto od leta 1921.

BOSTONSKIM UČITELJEM SE POVIŠA PLAČA?

Boston, Mass. — Zbornica je glasovala s 93 glasovi proti, da se bostonskim učiteljem plača za deset odstotkov, medloga pojde zdaj pred senat. Če zdaj napovedujejo, da je v senatu plače in da bo v senatu plača zaradi te predloge.

Ako kdo izmed javnih uslužbencev zasluži povišanje plače, gotovo učitelji, katerim je plačena vzgoja mladine. Političarji seveda ne sodijo tako. Oni pa menijo, kolikor manj se izobrazba med ljudstvom, toliko lažje je ribariti v kalnem morju so volitve. Zato se ni začelo, da se učiteljem res povišajo plača.

HENRY FORD USTANOVI SVOJE TRGOVSKO BRODOVJE.

New York, N. Y. — V plovbeni krožki se vzdržujejo govorniki, da Henry Ford nabavi trideset ladij, da bo razvažal svoje produkte po vseh morjih. Najbolj govorniki bo Ford plačal za deset odstotkov višje morje na svojih ladjah, kot je plačano za druge ladije, kot je plačano za druge ladije na podlagi svoje delavnice. To pomeni, da bo trideset organizacije. Podlaga za te govornike je iskati, da je kupil od Merchants' Shipbuilding kompanije v Chesterju, petdeset akrov sveta. Tu bo Fordov glavni stan za razvažanje produktov po morjih.

Čevljarji delavci v delavnici so zmagnali, nakar je pričela stavka pri United Shoe Rebuilding kompaniji.

KAKO SO BILI KOMUNISTIČNI VOJAKI IZVABLJENI V PAST.

New York, N. Y. (F. P.) — Kako je operiral neki vladni špijon, pokazuje pismo, ki ga je prejela Unija za ameriške civilne svobodščine od prostackov Paul Croucha in Walter Trumbulla. Omenjena vojaka sta bila obsojena od vojnega sodišča na Honoluluju na 40 in 26 let ječe zaradi radikalnih političnih simpatij.

"Dne 8. februarja smo pisali pismo Tretji internaciji, za priznanje Havajske komunistične lige. To je bilo ime, ki smo ga izbrali za naš klub. To pismo je bilo napisano v navzočnosti naših štirih, vteviškega novega člana, ki je nas vprašal, da se nam pridruži, ki se je pa kasneje izkazal kot vladni vohun, odrejen, da nas ujamne.

"Dne 19. februarja je bila vsa liga zaprta, da se izvede preiskava, kajti špijon je obvestil avtoritete o našem pismu v Rusijo. Avtoritete so ustavile pismo na pošti, dokler niso dobile dovoljenja, da ga smejo vzeti."

Vojaki niso delali tajno. Oni izjavljajo, da dokazuje, da so nastopili legalno, ker so dali napraviti pisalni papir in kuverte v vladni tiskarni. Unija za ameriške civilne svobodščine se poteguje za vojake in izjavlja, da sta Trumbull in Crouch imela pravico se pridružiti tistemu političnemu gibanju, ki se njima dopade.

ZELEZNIŠKA DRUŽBA HVALI SAMA SEBE.

Izdala je letake in jih razposlala časnikiarim poročevalcem.

Washington, D. C. — Pennsilvanska železnica je izdala majhno brošurico in več letakov, v katerih razlaga harmonijo med delavci in podjetniki, ki vlada pri nji s pomočjo odborov, sestavljenih iz enakega števila uradnikov in uslužbencev. Nad temi odbori je še najvišji odbor za rešitev kočljivih vprašanj, v katerem odločujejo dvetretjinska večina, kompanija pa ima v tem odboru polovico svojih zastopnikov. To brošuro z letaki vred je železniška družba razposlala časnikiarim poročevalcem v Washingtonu.

"Demokracija" tega srednjeveškega sistema je zapopadena v besedah, da ravnateljstvo in delavci aranžirajo "skupaj" volilni stroj, po katerem se izvolijo zastopniki uslužbencev, da se snidejo z uradniki kompanije. Na kratko povedano: Železniškim uslužbencem je dovoljeno, da gledajo in molče, kako kompanija vodi svoje posle, in jim dovoli le toliko svobode, da lahko maskira to ravnanje, kot da delavci sami odločajo o svoji usodi.

GLAVOBOL JE ZELO NEPRIJETEN.

Chicago, Ill. — Zdravstveni departament izjavlja, da je glavobol najbolj navaden bol, ki napada ljudi. Srečen je tisti človek, ki nima nikdar glavobola. Glavobol je znamenje bolezni, ali pa znamenje, da ni nekaj v redu v človeškem telesu.

Zdravstveni komisar pravi, da glavobol naznanja, da je treba takoj preiskati mehanizem v človeškem telesu. Komisar svetuje, da se naj ljudje nikar ne zanašajo samo na praške zopet glavobol, ampak naj takoj pronaidejo vzroke glavobola. To lahko store, ako gredo k zdravniku.

ČEVLJARSKI GOSPODARJI IMAJO SMOLO.

New York, N. Y. — Neki ravnatelj United Shoe Rebuilding kompanije bi rad videl, da zapro Mihael Peskega, stavkovno stražo, in Michael Cosgova, organizatorja organizacije čevljarških delavcev, ker sta baje kriva, da se stavkajoči čevljarški delavci še niso ponitno vrnil na delo. Zaprisegel je tiralnico in oba sta bila aretirana. Sodnik Barrett je seveda oba organizirana delavca oprostil in povedal ravnatelju, ako hoče odpraviti stavkovne straže, da mora apelirati na najvišje sodišče, kajti razpostavljenje stavkovnih straž je zakonito.

Čevljarški delavci v delavnici so zmagnali, nakar je pričela stavka pri United Shoe Rebuilding kompaniji.

SOVJETI ODKLANJAJO SO-DELOVANJE Z LIGO.

Čičerin je obvestil Ženevo, da sovjetska vlada ne pošlje delegatov na konferenco.

Ženeva, 20. apr. — Sovjetska vlada je odklonila vabilo na konferenco lige narodov o mednarodni kontroli orožja, ki se odpride dne 4. maja. Čičerin je danes obvestil tajništvo lige, da sovjeti ne marajo imeti ničesar skupnega z ligo, niti ne dovoli, da bi se liga vmešavala v ruske zadeve.

PREDLOG ZA PRIHRANITEV DNEVNE SVITLOBE PROPADEL.

New Orleans, La. — Predlog za prihranitev dnevne svetlobe je propadel na splošnem glasovanju. Porazili so ga delavci, ker so se bali, da se podaljša delavnik.

Mezopotamci ubili dva angleška letalca.

London, 20. apr. — Iz Bagdada poročajo, da so domači strelici v Mezopotamiji zbili na tla angleško vojaško letalo blizu sirijske meje. Dva letalca sta bila ubita.

Nov potres v Tokiju.

Tokijo, 20. aprila. — Najmočnejši potres, kar jih je bilo v enem letu v Tokiju, se je pripetil danes zjutraj. Posebne škode ni bilo, toda med ljudmi je zavladala huda panika.

TRILETNI PREGLED VSE-LJEVANJA V ZDRUŽENE DRŽAVE.

Od 1. julija 1922 do 31. decembra 1924 je bilo v Združene države pripuščeno:

Table with columns: Date, Dose, Dose, Dose, Dose

Odpotovalo je:

Table with columns: Date, Dose, Dose, Dose, Dose

Prebivalstvo Zdrž. držav ne je vted priseljevanja pomnožilo:

Table with columns: Date, Dose, Dose, Dose, Dose

Doseljevanje v Zdržene države v prvi polovici fiskalnega leta 1924-25 (od 1. julija do 31. decembra 1924)

Celoletna kvota za vse dežele, za katere je predpisana, iznaša 164.667.

Za Jugoslavijo 671.

Iz vseh dežel, ki imajo kvote, je bilo pripuščeno:

Table with columns: Date, Dose, Dose, Dose, Dose

Iz Jugoslavije:

Table with columns: Date, Dose, Dose, Dose, Dose

Iz dežel, ki nimajo kvote:

Table with columns: Date, Dose, Dose, Dose, Dose

V zadnji številki ni vneto 1.324 oseb, ki so dopotovale pred 30. junijem, pa so bile pozneje pripuščene.

Ugotovitev spola pred rojstvom

Dr. J. Sundeck piše o tem problemu nastopno: Vprašanje spola novega bitja, ki se razvija v materinem telesu, je že sto in stokrat zanimalo znanstvenike. Koliko komičnih, tragikomčnih, čisto pa tudi tragičnih prizorov beleži kronika našega življenja v zvezi s kočljivim vprašanjem kdo bo novorojenček, deček ali deklica. To uganibanje se pojavlja v dveh oblikah, v neakromni, ki hoče direktno izzvati spol novorojenčka, in v skromni, ki se zadovoljuje z ugotovitvijo bodoče embrijonove spolnosti. Prva želja ima alabe izgleda na uspeh. Biologija je prišla potom opazovanja in eksperimentiranja z nižjimi organizmi do zaključka, da je spol telesnega ploda določen v trenutku, ko pride moško seme v žensko jajčece, poznejši vplivi na materin organizem, zlasti način življenja, prehrane itd. ne igrajo odločilne vloge. Znanost smatra, da odloča o spolu moč semena, tako da je samo naključje, če se oplodi žensko jajčece tako, da se razvije iz embrijona moško dete. Ali tudi tu se nam odpirajo ozka vrata, ki pa še ne vodijo povsem k zaželjenemu cilju. Med vojno je bilo namreč mogoče kontrolirati do gotove meje dopuste oženjenih vojakov in biološke posledice teh dopustov. Na ta način so zdravniki v nekaterih slučajih sklepali o vplivu moša in žene na spol novorojenčka. Toda vse to so doslej samo hipoteze. Spola na umeten način ni mogoče povzročiti.

Pač pa lahko trdimo, da je vprašanje predvidevanja spola danes že ugodno rešeno. L. 1913 je izumil znameniti fiziolog Abderhalden v Halle način, kako je mogoče po krvnem serumu spoznati, da je ženska noseča. Moderna biologija operira v tem slučaju z argumentom, da živalski organizem reagira, če se pojavijo v njem tuje celice ali kemične snovi, zlasti beljakovine, na ta način, da začne izločati nekako protisnovo. To so tako zvali Abderhaldenovi "Abwehrfermente"; pojavljajo se v krvnem serumu kot posebna snov, ki jo je organizem absorbiral in je potem povzročila odgovarjajoče protisnovi. Materinemu organizmu je tudi plod in ležišče, ki hrani rastoč embrijon, tuja snov in zato izdeluje obrambne fermente, kar je razvidno iz opazovanja preparirane materine po-guče (placenta). Poskus se napravi po Abderhaldenovi teoriji tako, da položimo v pergamentni mehurček košček prepariranega, t. j. krvi povsem očiščenega in prekuhanega materinega ležišča ter dodamo 1 štiricm razredčenega seruma. Če gre za nosečo žensko, se pod vplivom fermentov v krvi beljakovina ležišča razkroji in tvori se plodne snovi, ki prodro steno pergamenta ter se pojavijo kot enostavna reakcija v destilirani vodi stoječe posode, kamor smo vtaknili pergamentni mehurček. V teoriji je ta eksperiment enostaven, v praksi pa zelo kompliciran, ker je potrebna velika opreznost, da se posreči.

Takoj ko je bil objavljen Abderhaldenov izum, mi je prišlo na misel, da se da na ta način ugotoviti tudi spol človeškega zarodka. Pisal sem Abderhaldenu, ki pa je dvomil, da bi se dale domnevane plodne snovi ugotoviti po njegovi metodi. Ker sem bil sam prepričan o pravilnosti svojih zaključkov, sem povabil ženskega zdravnika dr. Emila Krausa, ki je umrl pred štirimi leti, k skupnemu eksperimentiranju. Začela sva z delom pozimi l. 1913 in nadaljevala spomladi l. 1914 v anatomskega institutu v Brnu. Ko sva se podrobno seznanila s pomenom Abderhaldenove metode za ugotovitev nosečnosti, sva se lotila specialnih zadač. Vojna je prekinila najino skupno delo in odgodila objavo rezultatov, ki so izšli l. 1917 v "Zentralblatt fuer Gynaekologie". Najini uspehi so bili v tem, da sva npravila v 28 slučajih 22-krat pravilno diagnozo, 6-krat pa sva se zmotila. Nekaj slučajev je bilo torej nejasnih. Basi takrat nisva prišla do metodike, ki bi se v vsakdanji praksi obnesla, je bilo vendar vprašanje ugotovitve spola s praktične in teoretične strani rešeno. Zadnji rezultat najinega dela je bil ta, da sva se prepričala o začasnih nesposobnosti tega

Slovenska Narodna Podpora Jednota. Ustanovljena 8. aprila 1904. Izdany 17. Junija 1907. GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS. (Izvrševalni odbor): UPRAVNI ODSEK: POROTNI ODSEK: OSREDNJE OKROŽJE: VZHODNO OKROŽJE: ZAPADNO OKROŽJE: Nadzorni odbor: Združitveni odbor:

načina ugotovitve spola pred rojstvom, obenem pa nada, da zboljšana metoda pripomore tej v načelu pravilni ideji do zmage.

Nisva se motila. Razni avtorji, med njimi ruski zdravnik Malinov in asistent znamenitega gynaekologa Selhelma Lutttge so bazirali svoje eksperimente na istih domnevah, kot midva. Lutttge je poenostavil in izpopolnil Abderhaldenovo metodo s tem, da je zavrgel komplicirano eksperimentiranje s pergamentnimi mehurčki. S pomočjo fikshola je kondenziral beljakovine, izoliral plodne snovi in olajšal sigurno ugotovitev spola. Lutttge napoveduje spol deteta v materinem telesu s 100 odstotki verjetnosti.

S teoretičnega stališča je to nedvomno velik napredek, ki dviga pomen Abderhaldenovega izuma ter kaže v novi luči vpliv notranje procedure zlasti pri spolnih žlezah. Praktično danes se ni mogoče oceniti te "prognoze". Mogoče, celo verjetno je, da sprejemo medicinski eksperimentalni zavodi v svoj repertoar tudi to krvno preizkušnjo, da strežejo radovednim roditeljem. Naj bo že tako ali drugače, ni pa izključeno, da bo računala s tem dejstvom tudi zakonodaja. Soci-

joloških in evgenetičnih uspehov danes še ni mogoče oceniti in zato se zadovoljujemo glede prakse s skeptičnim: "Chi lo sa!" SEENAM PRIEDB SLOVENSKEIN ORGANIZACIJI V CHICAGU. Soc. klub št. 1, JSE.—Predavanje o delavskih organizacijah, v petek večer 24. aprila, v dvorani SNPJ. Pevsko društvo Lira.—Konzert v nedeljo 26. aprila, v dvorani SNPJ. Soc. klub št. 1, JSE.—In krojaška unija 1104.—Proslava 1. majnika, 1. maja v dvorani SNPJ. Društvo Nada, št. 103, SNPJ.—Domšča zabava, v soboto 2. maja, v dvorani SNPJ. Pevsko društvo Sava.—Konzert v nedeljo 3. maja, v dvorani SNPJ. Slov. postaja M. W. of A.—Plesna veselica, v soboto 9. maja, v dvorani SNPJ. Slov. del. Sokol.—Pomladanski nastop, v nedeljo 16. maja, v Pilem Sokol dvorani na S. Ashland in W. 18th St. Društvo št. 1, SSPZ.—Piknik v nedeljo 31. junija, na Steinarjevem vrtu v Willow Springs, Ill. Društvo Zvon, št. 70, JSKJ.—Piknik v nedeljo 28. junija, v Summit, Ill. Zveza slovenskih organizacij.—Piknik v soboto 4. julija, na Steinarjevem vrtu v Willow Springs, Ill. Društvo Nada št. 103, SNPJ.—Plesna veselica v soboto 2. oktobra, v dvorani SNPJ. Soc. klub št. 1, JSE.—Dramska predstava, v nedeljo 25. oktobra, v dvorani CSPS., 1126 W. 18th St.

ALI ČITATE dobre knjige? Tedaj naročite knjige Književno matico S. N. P. J. Človeku je potrebna duševna hrana kakor telesna. Največje zlo za delavca je neznanje. Čimbolj je delavec neveden, tembolj ga izkoriščajo od vseh strani. Dobra knjiga je največji sovražnik nevednosti in duševne teme. Delavec se mora učiti; vzeti si mora sam, česar mu ni dala revna šola. Čitati mora dobre knjige. Ako ste ukašeljni, če hrepenite po izobrazbi in duševnem razvedrilu, ako želite čitati povesti iz delavskega življenja, spoznati nekatere naravne reanice in če se hočete seznaniti s temeljnimi pogoji angleškega jezika, naročite si sledeče knjige: Slovensko-angleška slovnica \$2.00 Zajedalci 1.75 Zakon biogeneze 1.50 Jimmie Higgins 1.00 Pater Malaventura 1.50 Kdor naroči Zajedalce in Zakon biogeneze skupaj, dobi obe knjigi za tri dolarje. Vse te knjige so lično in trpežno vezane. Poština je všteta. Naročilo priložite denar. Naročila za vse gori omenjene knjige prejema KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J. 2657 So. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.

Iz zapiskov prirodoslovca

Spisal Pavel Grobelj.

(Dalje.)

Iz takih in enakih dejstev je osonal filozof Leibnitz svoj nazor o maksimizaciji življenja; da je namreč materiji priložna lastnost, ustvariti kolikor moči veliko mnogo življenja.

"Življenje" se glasi osnovni zakon prirodnih sil, življenje je — kjerkoli se mu nudijo potrebni pogoji — neizogibni rezultat in obenem vrhunec svetovnega razvoja!

Nebeani prostor, žareč od svetlih milijonov, me objemlje. Svetliski sistem meji ob svetski sistem, sonce gori ob soncu, nebroj planetov in lun svigva po vesemiru. To je kras, to je neskončnost!

In ko zazrem v tej mogočnosti naš domači solčni sistem, se mi dozdeva kakor ponižna gorska cvetlica na prostranem, bujnokipečem orijentalnem vrtu, zdi se mi ubožni siromak, ki ga je zanesla usoda v družbo bogatinov. In vendar je sam na sebi pono-

sen in obdovanja vreden v mogočnosti in krasoti.

Pregledujočemu njegovo družino mi obstane oko na rodni zemlji. Kako ponižno miglja v družbi popolnejših sestic! Njena obla se mi dozdeva negostoljuben kos kraške zemlje aredi svežih zelenih dobrav, sredi ostalih planetov.

V tihe melanholične misli se zamisli moja duša — fantazija začne prestati bajne koprene. — — — In zdi se mi, da je stopila predme čudesa postava, prebivalec tujeja sveta, stoinstotisto svetlobnih let oddaljenega odtod. Razkazuje mi naš solčni sistem in popisujem posamezne planete.

"In to je zemlja", mu razlagam, s prstom kažoč na blede njeno zvezdico, "149 milijonov kilometrov oddaljena od sonca, obdarjena z eno luno. Na njeni površini klije življenje, ki se je v teku milijonov let razvilo do razumnega človeka."

"Na zemlji se je rodilo življenje?" me čudoma vpraša. "Res neverjetno in čudovito! Torej tako velika je življenska moč mrtve anovi, da je premagala celo ovire tega negostoljubnega, za-

ostalega sveta! — In celo do razumnega bitja se je prebrorilo življenje? Tega bi si ne upal nikdar trditi. Pri velikanskem Jupiteru, pri starodavnem Marsu v dvema lunama, pri Merkurju in Veneri, ki sta tako blizu življenja budečega solnca, bi me to dejstvo ne osupnilo tako zelo. — Jeli, tudi po ostalih planetih žije življenje, seveda še mogočnejše in više razvito, in po njih hodijo še razumnejši in popolnejši ljudje?"

Molčal sem — z vprašujočim pogledom sem se hotel ozreti vanj, toda v moji domiljiji ustvarjena postava se je že raztopila v vesmir. Njene besede pa govore v neizbrisani moči mojemu razumu.

Po zemlji je razprostrto življenje? Resnično, ne verjel bi tega dejstva, da ga nisem zrl z lastnimi očmi; tako malenkostna in zaostala je zemlja proti drugim svetovom. In nanovo se je v meni utrdilo prepričanje, da tudi po ostalih svetovih kipi življenje in žive razumna bitja.

Če je življenska moč tolika, da se ni samo polastila skalnih gor, temnih kraških jam in morskih globin, ampak je celo na ži-

vih bitjih samih nastanila organizma, zakaj naj bi ne vzkipevalo življenje tudi po plodnih solčnih poljanah?

Če se je na zemlji kljub neugodnim razmeram razvila mrtva snov do življenja in človeka, zakaj naj bi po drugih, življenju gostoljubnejših svetovih ne sledila neizprosnim zakonom svojih sil, ki zahtevajo življenje?

Naša zemlja, ta kos puste, oživljene kraške skale, nam priča o nujnosti življenja po rodovitnih dobravah, po tujih svetovih. Saj smo videli, kako hrepeni mrtva snov po življenju, kako prodira življenska moč, ne strahuje se najtežjih ovir — ali če se izrazim znanstveno: dognali smo, da je materiji priložna lastnost, ustvarjati življenje, in da ima obujeno življenje v svojem bistvu neodoljive ekspanzijske sile. Eksistenca in prodiranje življenja na naši zemlji nam je v dokaz označene resnice.

Iz te resnice in iz razvojne teorije, ki sem jo očrtal zadnjič, sledi z nepobitno gotovostjo eksistenca življenja in razumnih bitij po vseh onih tujih svetovih, ki so obdarjeni z ozračjem, vodo in gotovo množno gorkote ter svetlobe, s temi nepogrešnimi pogoji življenja.

Življenje po tujih svetovih! — stara kot človeška kultura je ta ideja. V obliki filozofskih slutenj se je spočela v človeških možganih, za fantastno zanimivost jo je štelu širše občinstvo, moderna biologija in razvojni nauk pa sta ji vtisnila pečat znanstvene resnice.

"Ako se nahajajo po nebesnih telestih zgoraj omenjeni življenski pogoji, se je ondi moralo razviti življenje, ki je že ali pa šele bo prispelo do razumnega bitja," se glasi njih rezultat.

Bivanje življenskih pogojev po tujih svetovih — pa nam je dokazala astrofizika.

Veda je dvignila plašč, ki je zakrival in čuval človeštvo in kulturo kot edini zemlji podeljeni biser, ki mu ga v vesoljstvu ni para — — — neskončnost je zapirala pred nami in v njenih gorčičih milijonih smo čitali sveto besedo: vesoljno človečanstvo!

Priljubljene sanje človeštva so postale resnica, bajke o Selenitih, prebivalcih meseca, so zadobile znanstveno ozadje, fantaziji pa so se mahoma odprla zapeljiva pota v nepoznane, romantične dežele.

Človeško oko jih ni še zrl, sonce edino jih je obsevalo s svojimi žarki in zanetilo po njih iskro življenja. Sonce, izvor gorkote in svetlobe, je prvi in neizogibni življenski pogoj; iz solčnih žarkov arka življenje sile, energije, katerih pretvarjanje tvori bistvo življenja. Neorganske, mrtve snovi zveže rastlina s pomočjo solčne moči v žive stanice; bistvo rastlinskega življenja torej ne leži v trošenju, ampak v zbiranju energije, zato na rastlinah ne opazujemo skoro nikakega samosvojeja gibanja. V živalih pa, katere vseskozi razkrajajo organsko hrano v prvotne njene sestavine, se osvobodijo v njej nakopičene solčne energije in se izražajo deloma v gorkoti, deloma v mnogorodnem gibanju živalskega telesa; solčna energija nam greje vročo kri. Sinteza, zbiranje sil je bistvo rastline, njih analiza, razdruženje je znak živali — obema pa je sonce končni izvor in pogoj.

Brez solnca ni življenja! Solčna obla, ki je tako obsežna, da bi zemelna luna še vedno tekala v njeni notranjosti, ako bi postavili našo zemljo v solčno središče, ima po fizikalnem zakonu Slovenca Stefana približno 6800° C toplote; kako bogat zaklad moči je shranjen v njej, kako izredno velik impulz za življenje!

V obliki solčnih žarkov so prihiteli na zemljo vse življenske sile, ki so od kambrijske formacije do danes vzkipevale po njej; v premogovih skladih leže skrite solčne energije, ki so v karbonski formaciji izžarevale na zemljo in na njej sesnovale mogočne rastline; in sedaj gonijo po zemlji stroje in se udeležujejo v hitrosti brzovlaka. Beli oblaki na nebu, blisk in grom ter ponosni Niagara done o njih mogočnosti. In v mojih možganih kreše jasne misli in globoka čustva solčna energija, ki postaja prosta v mojem življenskem procesu.

Solčni žarek je izvor in impulz življenja: on sam naj nas vodi do vseh življenskih krasot, ki jih je ustvaril v vesoljstvu, izročimo se njegovemu varstvu in spoznavajmo ga na daljni poti

od solčnega telesa v svetovni prostor!

Na soncu smo. Neizrečno svetli oblaki nam zakrivajo njegovo površino. V neznojni vročini, ki vlada tukaj, so se stalle kovine in izparele v pline, ki se v obliki žarečih kovinskih oblakov zgoščujejo v solčnem ozračju; iz raztaljenega kamenja sestojeca solčna obla se iskri pod njimi. Neskončna svetloba nam jemlje vid. V tej gorkoti in svetlobi spe življenski impulz, ki izžarevajo odtod v prostorni solčni sistem.

Naši zemlji pripada samo 2735. milijonaki del izžarevane solčne energije, in vendar bi bila ta malenkostna trohica sposobna raztaliti vsako leto po vsej zemeljski površini razprostrto, nad 30 metrov debelo ledeno skorjo in vendar vzgaja ta neskončno mali njen odlomek po zemlji bujno življenje.

Solčna energija hiti v univerzum, hitimo ž njo!

Komaj so potekle tri minute, že dospemo do prvega njenega rejca, da planeta Merkurja. Hitro se prebri solčna moč skozi njegovo ozračje, ki je popolnoma slično naši atmosferi, in razdeli darove po njegovi površini, vzbujajoč na njej življenjske, polno čudnih zanimivih stvari.

Merkur je najmlajši sin solčnega telesa, najzadnji se je utrgal že precej zgodnji njegovi krogli, zato ima njegovo telo izmed vseh planetov največjo gostoto. Ker zavzema Merkur le

eno dvajsetino zemeljske obseže se kljub svoji mladosti kmalu ohladil in zgostil, in ker ima zračje in vodo ter dobiva od solca valed svoje majhne oddaljenosti neizrečno obilo gorkote in svetlobe, se je na njem morala razviti življenje. Vsi življenski pogoji so izpolnjeni, prirodni silam je pot k življenju odprta. Toda življenje se je moglo pojaviti samo polovice njegove obseže Merkur obrača namreč k solcu vedno eno in isto polovico svoje površine, kakor n. pr. obrača luna k zemlji vedno komično podobno človeškega obraza.

Na eni njegovi polovici krikuje večna noč, niti blesek luče odseva po sneženih poljanah drugi polovici klije ob večnem dnevu in v pekoči vročini kipe življenje, ki ne pozna ne jeseni ne pomladi, ampak večno poletje; le okrog tečajev, kjer izgublajo posevno padajoči solni žarki svojo moč, kraljuje zmrzalno podnebje.

(Dalje prihodnjic.)

DA SKUHAŠ DOBRO VO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v naših slad, hmelj, sladki in vse druge potrebščine. Poslani so prebrizgati, da je doma pri kuhinji vedno le najboljši in najcenejši.

Greotrijani, sladkorjem in v vseh delih solčnega sistema primeren post pri vseh narodnih. Pišite informacije na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland.

MORJE
Spisal E. Kristan.

(Dalje.)

"Morje sem . . . ! Morje sem. Vsa ta neizmernost je zaprta v mojih prsih, pa se hoče razširiti in valuje v mojem arcu, ker so ji prsi pretesane . . ."

Slavka je prišla v Trst, ne da bi imela tukaj opravka. Pravzaprav je pobegla od doma. Oče je bil v Zagrebu in ji je bil dejal, da se vrne šele v štirinajstih dneh. Njej pa je bilo grozno dolgočasno doma. Neprenehoma se je oglašala čudna želja, dekletu samemu nejasna, želja, da bi doživela kaj; in brez preudarjanja se je odpeljala v Trst. Bili so zadnji predpustni dnevi in te je hotela enkrat zaužiti. Nedoločne misli o hipnih pustolovčinah, sladkih in zabavnih, a sicer brezpomembnih, so ji izpreletavale glavo in trenetke je odločil. Tu je sedaj pa čaka, da se kaj zgodi. Pa dopoldne ni ničesar. Ljudje hodijo po ulicah, v cerkve; prodajalnice so odprte — to ni zanimivo. Njeno srce je trepetalo po neznanih, nenavadnih dogodkih. Prišla je torej k morju, kjer je vsaj lahko sanjari.

In sedaj sedi tukaj . . .

Tam od istrake strani prihaja velik parobrod z avstrijsko trgovinsko zastavo. Voda šumi pred pomorskim velikanom, ki ostro reže gladino pred seboj in za seboj, izza njega ostaja dolga, svetla proga, ki se tam zadaj bolj in bolj širi. Iz širokega, črnega dimnika se vali gost dim. Blizu svetilnika zavije v ponosnem krogu in se počasnije bliža obali. Navidezno nepravilno deluje stroj. Zdaj je popolnoma zastal, zdaj se je veliki vijak močno zavrtel, da je morje glasno zabobnelo in zašumelo in se daleč naokrog zgladiilo, pa je sedaj svetlozeleno, s tenkimi progami belih pen prepreženo. Orjak stoji paralelno z obalo in zdaj se, kakor je dolg, pomika bliže in bliže pomolu. Tu stoji cela kopa fakinov, finančnih stražnikov, otrok, radovednega ljudstva in med njimi nekoliko redarjev. Dva moška s temnomodro obleko in s čepicami nekake pomorske fasonne ujameta vrvi, ki so jim jih vrgli mornarji z broda, ter jih hitro, rekel bi, umetno ovijeta okrog nizkih, debelih kamenitih stebričev, osem drugih pa kričeč pripelje mostič in ga naravnata na ladjo.

Ta-hip je Slavka vstala. "Parobrod—koliko jih je že videla! Taka plavajoča hiša ni obujala njenega zanimanja. Sama ni vedela prav, čemu je vstala. Njen pogled je prešel ladjo . . . naenkrat se je ustavil pod jarbolom, oči so se ji razširile — tedaj pa je hitro odšla, kakor bi jo nekaj pretečega odgnalo. Na ladji je opazila Veljka. A danes se ni hotela sestati z njim. Danes se ga je prestrašila.

"Ali me je videl?" . . . to vprašanje ji je plalo po možganih. "Ne, ne, ni me menda videl, saj je gledal na drugo stran . . . In ravno danes je moral priti sem! Kako bi ga bila vesela, kako bi bila srečna, videti ga po tako dolgem času! A ravno danes pride . . . ! Pa — zakaj pravzaprav bežim? Saj — saj bi bila lahko skupaj, zabavala bi se lahko . . . Ali ne! — Ne, ne, on ne bi me razumel. Saj se sama ne razumem. Jaž sem tisto morje, tako globoko in tako široko — tam daleč se izgublja v sivi neizvestnosti, in kar je tam, to sem jaz. Tega ne razume nihče. In on? Oh, on bi me vpraševal, kaj delam tukaj, kako sem prišla sem, in če bi mu povedala resnico, bi me karal. Lepo mirno bi se moral a šetati z njim in vse moje želje bi utonile tam v globini morja. Nočem tega, nočem, nočem! Oh! . . ."

Včas, kadar se peljete s čolnom po morju, daleč proč od obrežja, da ne slišite mestnega šuma in vse tiste živahnosti iz luke, pa položite veslo poleg sebe, da utihne tudi njegovo pljuskanje, pa je vse tiho, tiho . . . tedaj se vam zazdi, kakor bi se bil iz morja izvil globok vzdih. Najbrže ni bilo nič, vam se je le tako zdelo. A tistega vzdihla se čisto spominjate. Po priliki tak je bil ta Slavkin "oh". Čudno dekle, pravo dete toplega južnega solnca . . . Trišškega pusta se je hotela danes naučiti. In zato je morala ostati neznanca. Srečna je bila, ko je prišla zopet v mesto. Ves čas se je tolažila, da je Veljko ni mogel vi-

deti. Komaj je šla v "osterijo" dvomilne vrednosti, a prav to ji je ugajalo. Ko je popila četrtinko istrjancja, je že pozabila na vse skrbi. Njena podjetnost je oživela in bila je prepričana, da kaj imenitnega doživi.

Popoldne je bil "corso," pustni izprevod. Ob dveh je bila že na borznem trgu, nemirno pričakujoč, kaj se bo zgodilo. Na vsakem voglu in po vseh večjih hišnih vežah so moški in ženske prodajali "confetti", dečki so nosili to robo okrog in jo glasno kričeč ponujali. Po ulicah je bilo že mnogo ljudstva, v bližini korsa, zlasti po ulici in na trgu "Ponte rosso", v ulici Casermi, ob kanalu, pred cerkvijo sv. Antona i. t. d. so stali slepci in hromci z orglicami, harmonikami in podobnimi instrumenti, ki so nemilo trgali vse živce po ušesih. Semtertja se je hitro prepeljala kakšna kočija, tudi primitivne maske so se že podile po ulicah. Slavki je že sedaj šumelo po glavi. Pravzaprav ni bilo nič nenavadnega, take reči je že videla doma; a to je bilo vse bolj živo, toliko ljudstva se ni moglo v njenem mestecu nikdar nabrati. In vedno več se ga je tlačilo po ulicah, vedno več, tako da je bilo že jako težko hoditi okoli. Cela četa redarjev je bila razdeljena po ulicah, po katerih se je imel voziti izprevod, ali samo kadar je bil naval ljudstva že prav prevelik, je ta ali oni zaklical: "In dietro, signori!" ali pa: "Calma, calma!"

Sedaj je pridrdrala prva kočija. Nič po sebnega. Nekaj dominov je sedelo v vozu, konji so bili okrašeni z raznobarnimi trakovi. Kmalu je prišel drugi voz, pa tretji in v kratkem je bil ves koro poln najrazličnejših povozov. Sedaj se je začelo življenje. Slavka se ni mogla nagledati, To je bilo vse pisano, šumeče, kipeče . . . Semintja so leteli konfeti, papirne kače, oranže in kdo ve kaj vse. Vse je kričalo, se smejala, vriskalo, godba je igrala na treh vozovih, ena je korakala peš med kočijami, na pozovih in po ulici vse polno mask, tu elegantnih, v kostimih, dostojnih potentatov, tam nekako po sili skrpanih, le toliko, da je bil obraz zakrit s krinko, vmes pa cele skupine. Nekaterih pomen je Slavka razumela, drugih ne. Ali ta vrič, ta šum, to vpitje! To jo je najbolj vesellilo. Bilo je tako razburjajoče, da je vsa kri kipela. Vsa je bila razgreta in — srečna. Tudi ona si je nabavila konfetov in jih pridno razmetavala, a nanjo so bacali toliko tega drobiža, da je imela vse obleko in vse lase polne in lice jo je skelelo — ali bila je vesela in zadovoljna.

Bilo je kakor valovje, ki se dviga više in više. Živahnije in živahnije je prihajalo gibanje in metanje, ta veseli boj, razvznemajoč strasti do skrajnosti — za prazen nič. Živeje in živeje — bilo je, kakor da je vse podivjalo. Blazen vrtnec razuzdaše šale, veselodrzno zamehovanje človeške modrosti, neomejena neorost. In ves ta neštevilni trop, vse to nepregledno ljudstvo se je čutilo srečno, kakor bi bilo celo življenje samo pristna šala . . .

Slavka je uživala nebrzdano veselost, spuščala se je v najpredrežnejše boje, prihajala v najnevarnejše situacije in bila je srečna kakor še nikoli . . .

Do šestih zvečer je trajal blazni dirindaj. . . . Tedaj je očutila, da je silno utrujena. Odšla je v svoj hotel in se vrgla na zofo. Sklenila je oči in v duhu še enkrat preživela vse tiste pisane slike. Nekaj časa je tako sanjarija s smehljajem na ustnah; tedaj pa je hipno skočila pokoncu.

"Pa zvečer?"

Ej, na to treba tudi še misliti. Zvečer je v gledališču Rossetti "festa dei fiori". Še tja mora. Tam bodo šele glavno. Tam bodo mor-da tudi kakšni doživljaji. Tja, tja!

Ali — oh, da! Misliti se mora vendar. Brez misli se le ne more izhajati. Kako pa pojde tja? Ali jo bodo pustili — samo? — Eh, kaj! Kako se maskira, jo puste in brez maske itak ne bi imela nobene šale. Ali od kod naj dobi vse potrebno?

Ta hip je bila sila praktična, dasi to sicer ni bila njena navada. Pozvonila je hišni pa jo vprašala, ali ji more poskrbeti lep kostim za večer. Hišna je pritrčila in pol ure pozneje je Slavka imela imenitno masko, krasen kostim za "nočno kraljico". Urno se je preoblekla in stopila pred veliko ogledalo. Kostim ji je krasno pristajal. Plošknila je z rokami in lehno poskočila. (Dalje prihodnjic.)

VABILO!
DRUŠTVO "JADRAN" ŠT. 232, S. N. P. J.,
v White Valley, Pa.,
priredi
DESET LETNICO
V SOBOTO, DNE 25. APRILA 1925
Zabava se prične ob peti uri zvečer.
Govornik bo br. Andrew Vidrich, gl. podpredsednik SNPJ.
Igrala bo izvrstna godba iz Harmarsville, Pa.
Vsa društva iz vseh bližnjih naselbin uljudno vabi ODBOR

Naznanilo! Johnstown, Pennsylvania.
Vsem članom in družtvam na Maxhom, Pa., naznanjam, da se je sklenilo na redni seji Slov. Del. Doma na Maxhomu, da se skliče izredna seja vseh društev in članov in sicer za 26. aprila 1925 ob drugi uri popoldan v S. D. Domu na Maxhom. Na ti seji se bode razmotrivalo o združitvi z Slov. Del. Domom, ker je ta zadeva zelo važna za vse članstvo, apelira direktori Slov. Del. Doma, da se brez izjeme vsi do zadnjega udeležite te važne seje. Torej ne pozabite na gori omenjeni dan se vidimo, na svidenje Direktori.
Jos. Rogel, tajnik.

Tiskarna S. N. P. J.
SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.
Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.
VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.
CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE.
VSA POJASNILA DAJE VOĐSTVO TISKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.
TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST-MENA POJASNILA.